

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
ZESPÓŁ REALIZACJI
BADAŃ

29-35-69, 628-37-04
21-07-57, 628-90-17

UL. ŻURAWIA 4A, SKR.PT.24
00-503 W A R S Z A W A
TELEFAX: 29-40-89

BS/429/119/92

NA CO PRZEZNACZYLIBYŚMY 500 MILIONÓW ZŁOTYCH?

Komunikat z badań

Warszawa, grudzień 1992 r.

UWAGA: Przedruk materiałów CBOS w całości lub w części oraz wykorzystanie danych empirycznych jest dozwolone wyłącznie z podaniem źródła.

NA CO PRZEZNACZYLIBYŚMY 500 MILIONÓW ZŁOTYCH?

◆ Ankietowani najczęściej przeznaczyliby niespodziewanie uzyskaną dużą sumę pieniędzy na potrzeby związane z domem - wyposażenie mieszkania, podniesienie standardu jego wyposażenia, kupno domu, mieszkania lub remonty. W drugiej kolejności wymieniano zabezpieczenie materialne - lokaty w banku, na procent, zakup akcji, walut obcych, wartościowych przedmiotów.

◆ Maleje liczba osób chcących inwestować w prywatną działalność gospodarczą, coraz ważniejsze stają się potrzeby konsumpcyjne. Taka zmiana wskazuje na kończenie się zasobów materialnych zgromadzonych w latach poprzednich.

◆ "Polak, któremu dobrze się powodzi" to osoba posiadająca własne, dobrze wyposażone mieszkanie lub dom, samochód, konto w banku z wysokim wkładem, spędzająca urlopy za granicą.

Wszystkim zdarza się marzyć o posiadaniu dużych pieniędzy. Rozważamy, co z nimi zrobilibyśmy, na co można by je wydać, w co zainwestować.

Deklarowany sposób rozdysponowania pieniędzy może stanowić wskaźnik stopnia zamożności poszczególnych grup społecznych, ich aspiracji i potrzeb.

W listopadzie respondentom CBOS¹ zadano pytanie o przeznaczenie niespodziewanie uzyskanej dużej sumy pieniędzy. Brzmiało ono: "Przypuśćmy, że otrzymał(a)by Pan(i) - nieważne od kogo i skąd - 500 mln zł w gotówce, zupełnie wolne od podatku. Gdyby w tej chwili dostał(a) Pan(i) tę sumę do ręki, to na co, na jakie cele przeznaczył(a)by Pan(i) te pieniądze?". Pytanie to po raz pierwszy skierowano do ankietowanych w sondażu kwietniowym². Uzyskany rozkład odpowiedzi jest przedstawiony w tabeli 1.

¹ Badanie "Sprawy Polski i Polaków" (8) przeprowadzono w dniach 17-19 listopada 1992 r. na 1140-osobowej reprezentatywnej próbie losowej dorosłej ludności Polski.

² Badanie "Ekonomiczny wymiar życia codziennego", 23 marca - 8 kwietnia 1992 r., reprezentatywna próba losowa dorosłych mieszkańców kraju (N=1823).

Tabela 1

Cel, na jaki wydatkowano by niespodziewanie uzyskane 500 mln zł	Odsetki wskazań	
	IV '92	XI '92
Wyposażenie mieszkania, zakup lub wymiana mebli, sprzętu zme- chanizowanego, audiowizualnego	29	37
Lokaty w banku, na procent, zakup akcji, walut obcych, wartościow- ych przedmiotów itp. zabezpiec- zenia	30	29
Kupno domu, mieszkania, budowa domu, wykupienie mieszkania	31	28
Remont, rozbudowa domu, moderni- zacja, poprawienie jego stan- dardu	18	22
Kupno samochodu, zamiana samochodu na lepszy	21	22
Pomoc, darowizny, prezenty dzieciom, wnukom, rodzinie	25	21
Rozpoczęcie działalności gospo- darczej na własny rachunek	19	10
Rozwinięcie już istniejącej włas- nej firmy lub gospodarstwa rol.	13	10
Zakup odzieży, obuwia	6	9
Cele charytatywne	11	7
Zagraniczne urlopy, podróże	5	7
Mieszkanie, dom dla dzieci, wnuków	6	7
"Na życie", na potrzeby bieżące	4	6
Kultura, oświata, rozrywki, przyjemności	3	3
Ochrona zdrowia	2	2
Śluby, chrzciny, inne święta rodzinne	2	1
Inne cele	3	3

Procenty nie sumują się do 100, ponieważ respondenci mieli
możliwość podania kilku odpowiedzi.

W porównaniu z kwietniem br. wzrosła liczba osób deklarujących przeznaczenie pieniędzy na wyposażenie domu, podniesienie standardu posiadanego wyposażenia, remont domu lub mieszkania oraz na zakup odzieży, obuwia i potrzeby bieżące ("na życie"). Mniej respondentów zainwestowałoby pieniądze we własną firmę, w jej uruchomienie lub rozwinięcie istniejącej, podobnie jak mniej osób byłoby skłonnych przeznaczyć je na darowiznę na cele społeczne lub charytatywne.

Przyczyną odnotowanej zmiany może być ubożenie społeczeństwa. Jak wskazują bowiem wyniki badań³, dochody rodzin wystarczają najczęściej na zaspokojenie jedynie podstawowych potrzeb, niekiedy w bardzo ograniczonym zakresie. W związku z tym niespodziewane otrzymanie dużej sumy pieniędzy stworzyłoby sytuację, w której możliwe byłoby zaspokojenie tych potrzeb rodziny, na które jej obecnie nie stać - odzież, sprzęty domowe, "przedmioty luksusowe", jak np. kolorowy telewizor, magnetowid. Brak tego typu artykułów odczuwa się najbardziej. Być może dlatego więcej osób przeznaczyłoby pieniądze na ten cel niż na rozpoczęcie działalności gospodarczej. Zainwestowanie we "własny interes" uzyskało również mniej wskazań niż lokaty bankowe. Może to oznaczać, że odsetki bankowe są postrzegane jako pewniejsze źródło dochodów niż wiążące się z ryzykiem finansowym prowadzenie własnej firmy.

Bardzo niewiele osób przeznaczyłoby całość lub część "otrzymanej" sumy na turystykę, wypoczynek, udział w imprezach kulturalnych, sport itp. Może to być odzwierciedlenie pewnego stylu życia, lecz równie prawdopodobne wydaje się inne wyjaśnienie - ubogie społeczeństwo pragnie przede wszystkim zaspokoić potrzeby materialne.

³ Zob. komunikat CBOS "Warunki życia i sposób radzenia sobie w sytuacji kłopotów finansowych", grudzień 1992 r.

Dla części respondentów zaproponowana kwota 500 mln zł stanowi wartość abstrakcyjną, niewyobrażalnie dużą. Chcieliby za nią np. wybudować dom, kupić samochód, a resztę odłożyć.

Wybór celu możliwego do zrealizowania dzięki posiadaniu 500 mln zł jest zróżnicowany w zależności od cech społeczno-demograficznych badanych. Pozwala to na wnioskowanie, jakie potrzeby są najbardziej charakterystyczne dla poszczególnych grup społecznych.

Ludzie młodzi (do 34 roku życia), uczniowie i studenci marzą przede wszystkim o własnym, dobrze wyposażonym i umeblowanym mieszkaniu i samochodzie. Respondenci w wieku 45-54 lat pragnęliby zapewnić mieszkanie swoim dzieciom, a osoby najstarsze (65 lat i więcej), emeryci i renciści najczęściej przeznaczyliby pieniądze na pomoc dzieciom, wnukom i rodzinie.

Mieszkańcy dużych miast częściej niż respondenci zamieszkali na wsi przeznaczyliby pieniądze na cele konsumpcyjne - urządzenie i wyposażenie mieszkania, zagraniczne wycieczki, wypoczynek. Mieszkańcy wsi natomiast zainwestowaliby przede wszystkim w gospodarstwo rolne.

Respondenci z wyższym wykształceniem trzykrotnie częściej niż pozostali badani wydaliby część zaproponowanej sumy na zagraniczne podróże, wczasy, wycieczki. Również częściej niż inni deklarują chęć rozwinięcia własnej działalności gospodarczej. Odsetek osób deklarujących chęć przeznaczenia pieniędzy na założenie własnej firmy wzrasta wraz ze wzrostem stopnia wykształcenia. Największa część respondentów z wykształceniem podstawowym przeznaczyłaby darowane pieniądze na pomoc rodzinie i krewnym.

Przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji marzą przede wszystkim o założeniu własnej firmy, samochodzie i zagranicznych podróżach. Pracownicy umysłowi niższego szczebla chcieliby mieć dobrze wyposażone mieszkanie, uzupełnić braki odzieżowe, pozwolić sobie na wycieczki za granicę i rozrywki. Robotnicy wykwalifikowani wydaliby pieniądze na zakup i urządzenie mieszkania. Robotnicy niewykwalifikowani rozszerzają te potrzeby o samochód i odzież. Prywatni przedsiębiorcy zainwestowaliby darowane pieniądze w rozwinięcie nowego rodzaju działalności gospodarczej lub dofinansowaliby swoją istniejącą firmę, chcieliby również zwiedzać świat.

Wysokość dochodów na osobę w rodzinie znacznie różnicuje deklarowane sposoby hipotetycznego użytkowania 500 mln zł. Osoby uzyskujące najniższe dochody (poniżej 500 tys. na osobę w rodzinie) częściej niż pozostali chcieliby urządzić, wyposażyc i wyremontować mieszkanie, zakupić odzież i obuwie, przeznaczyć pieniądze na bieżące potrzeby rodziny ("na życie"). Zainwestowaliby również w posiadaną firmę⁴.

Respondenci, w rodzinach których dochód na osobę jest równy lub przekracza 2 mln zł częściej niż inni przeznaczyliby darowiznę na zagraniczne wczasy i podróże.

Chęć ulokowania dodatkowych pieniędzy na oprocentowanym koncie bankowym jest wspólna dla przedstawicieli wszystkich grup społeczno-demograficznych, z wyjątkiem robotników niewykwalifikowanych i rolników.

Deklarowane przez respondentów przeznaczenie pieniędzy jest silnie zróżnicowane w zależności od regionu kraju. Celem najczęściej wymienianym przez mieszkańców regionu zachodniego jest mieszkanie, oni również najczęściej w porównaniu z innymi powierzyliby

⁴ Badania wskazują, że chodzi raczej o gospodarstwo rolne, gdyż w grupie osób deklarujących najniższe dochody znajdują się przede wszystkim rolnicy.

otrzymane pieniądze bankowi. Przedstawiciele regionów północnego i środkowozachodniego chcieliby przede wszystkim urządzić mieszkania. Mieszkańcy regionu południowo-zachodniego za otrzymane niespodziewanie pieniądze częściej niż inni kupiliby samochód, wyjechali w podróż za granicę lub wydali je na przyjemności, wypoczynek. Respondenci z regionu wschodniego część pieniędzy przeznaczyliby na pomoc bliskim i wyposażenie swojego gospodarstwa lub firmy, natomiast mieszkańcy regionu południowo-wschodniego przede wszystkim chcieliby przeprowadzić remont swoich domów lub poprawić ich standard.

Uzyskane wyniki potwierdzają wspomniane wcześniej różnice w aspiracjach grup społeczno-zawodowych. Można jednocześnie wyróżnić takie potrzeby, które są wspólne w mniejszym lub większym stopniu wszystkim Polakom - są to przede wszystkim potrzeby materialne.

Jeśli potraktować cele, które uzyskały najczęściej wskazań ankietowanych jako swego rodzaju wyznaczniki dobrej sytuacji materialnej, jawi się stereotypowy obraz "Polaka, któremu się dobrze powodzi". Jest to posiadacz własnego, dobrze wyposażonego i umeblowanego mieszkania lub domu, samochodu, wysokiego konta w banku, człowiek spędzający urlopy za granicą.

A N E K S

Tabela 1. Gdyby otrzymał(a) Pan(i) 500 mln w gotówce, to na co, na jakie cele przeznaczył(a)by Pan(i) te pieniądze? (%)

	Kupno domu mieszkania	Lokaty bankowe	Pomoc dzieciom wnukom	Samochód	Rozpoczę- cie dzia- łalności gospod.	Wyposaże- nie urządzenie mieszkania	Remont moderniza- cja domu	Rozwinię- cie firmy, gospodar- stwa	Cele charytatyw ne
Ogółem	29	30	22	22	11	36	23	10	7
Płeć									
Mężczyźni	29	28	17	24	13	33	21	16	7
Kobiety	29	32	26	21	9	38	25	6	8
Wiek									
do 24 lat	57	27	3	34	11	56	23	10	3
25-34	46	30	7	35	11	40	19	6	3
35-44	31	25	9	22	21	40	24	10	6
45-54	24	34	17	22	10	32	25	16	6
55-64	17	33	37	19	6	32	23	11	7
65 lat i więcej	14	33	52	9	2	22	25	9	18
Miejsce zamieszkania									
Wieś	28	26	22	21	6	32	26	22	6
Miasto do 20 tys.	27	33	25	30	15	44	25	3	8
od 21 do 100 tys.	28	34	19	23	13	35	22	2	10
101-500 tys.	36	32	23	23	16	34	25	2	7
501 tys. i więcej mieszk.	30	33	21	18	12	42	14	3	9
Region									
Północny	31	33	18	21	11	45	23	8	7
Zachodni	38	41	23	23	17	40	18	4	12
Środkowozachodni	29	39	18	28	12	46	21	9	7
Środkowy	28	24	21	21	6	31	21	13	7
Wschodni	30	20	30	14	10	29	19	21	10
Południowo-wschodni	27	24	20	13	12	32	37	12	5
Południowo-zachodni	25	31	25	35	10	29	21	5	7
Wykształcenie									
Podstawowe	23	29	33	15	4	34	25	16	10
Zasadnicze zawodowe	36	29	13	31	12	40	22	11	6
Średnie	32	33	17	23	14	38	23	4	5
Wyższe	26	29	15	29	29	18	18	4	7
Grupa społ.-zaw. pracujący									
Kadra kier., inteligencja	32	32	6	39	32	23	13	3	6
Prac.umysł.niż.szczebla	42	29	12	27	13	42	21	1	5
Pracownicy fiz.-umysł.	39	27	11	23	14	38	25	4	4
Robotnicy wykwalifikowani	39	31	8	36	12	51	26	5	2
Robotnicy niewykwalifik.	43	21	9	21	11	51	19	2	6
Rolnicy	27	18	10	22	2	28	20	57	4
Prywatni przedsiębiorcy	12	23	2	14	23	21	26	21	7
Bierni zawodowo									
Renciści i emeryci	17	37	43	15	3	28	24	8	12
Uczniowie i studenci	63	25	6	50	25	50	6	6	0
Bezrobotni	38	29	7	21	25	40	24	5	2
Gospodynie domowe i inni	36	27	25	29	8	51	31	4	9
Dochody na jedną osobę									
Poniżej 500 tys.zł	32	27	19	16	9	43	31	26	7
500 tys. - 999 tys.	31	30	20	20	9	40	25	10	6
1000 tys. - 1499 tys.	31	31	22	27	9	34	23	9	8
1500 tys. - 1999 tys.	25	31	25	21	18	30	19	5	10
2000 tys. i powyżej	26	32	23	24	14	31	20	11	9
Ocena własnych war. mater.									
Złe	32	33	21	17	11	40	23	9	7
Średnie	27	26	22	27	9	32	25	13	7
Dobre	26	31	22	33	18	28	16	5	12
Stosunek do wiary									
Katolik	29	30	22	23	11	36	23	10	7
Wyznawca innej religii	50	22	11	22	11	22	39	11	17
Niewierzący	29	26	23	23	16	29	13	6	6
Ocena kier.rozw.syt.w kraju									
Dobry kierunek	28	28	25	23	12	33	22	9	13
Zły kierunek	29	31	19	21	11	38	25	10	5
Trudno powiedzieć	31	30	24	25	9	33	22	12	9

Tabela 1. (cd.)

(%)

	Odzież obuwie	Mieszkanie dla dzieci wnuków	Podróże zagranicz- ne	Na bieżące wydatki	Kultura rozrywka sport	Śluby chrzciny itp.	Ochrona zdrowia	Inne	Liczba osób
Ogółem	10	7	7	6	3	1	2	3	1096
Płeć									
Mężczyźni	10	7	7	5	2	1	1	2	491
Kobiety	10	7	7	7	4	1	2	3	605
Wiek									
do 24 lat	11	1	2	8	4	0	1	3	93
25-34	12	1	8	6	5	0	1	6	181
35-44	12	6	8	6	3	0	1	3	275
45-54	10	15	8	4	1	0	0	1	178
55-64	7	6	6	7	6	0	2	1	177
65 lat i więcej	6	9	6	8	2	5	4	3	191
Miejsce zamieszkania									
Wieś	10	5	4	5	1	1	2	2	445
Miasto do 20 tys.	9	7	7	9	6	2	3	3	118
od 21 do 100 tys.	11	11	10	5	2	1	1	3	221
101-500 tys.	10	6	4	7	6	0	1	2	174
501 tys. i więcej mieszk.	7	7	16	8	7	1	1	2	137
Region									
Północny	9	10	8	8	2	1	5	2	133
Zachodni	12	2	12	6	1	2	1	3	120
Środkowozachodni	12	10	6	5	6	1	1	1	181
Środkowy	10	5	6	8	3	1	2	3	194
Wschodni	10	6	1	6	1	1	2	3	115
Południowo-wschodni	5	10	4	4	1	2	2	2	180
Południowo-zachodni	12	4	12	7	8	1	1	4	173
Wyszttałcenie									
Podstawowe	9	8	4	8	2	2	3	2	418
Zasadnicze zawodowe	11	6	5	5	2	1	1	2	281
Średnie	10	6	9	7	5	0	1	4	315
Wyższe	4	7	23	2	7	0	1	0	82
Grupa społ.-zaw. pracujący									
Kadra kier., inteligencja	2	8	19	5	5	0	0	0	62
Prac. umysł. niż. szczebla	15	7	12	4	10	0	1	1	103
Pracownicy fiz. - umysł.	9	13	7	5	4	0	2	2	56
Robotnicy wykwalifikowani	16	6	3	7	0	1	1	3	103
Robotnicy niewykwalifik.	9	6	6	4	0	0	0	2	53
Rolnicy	11	6	1	6	0	0	1	2	89
Prywatni przedsiębiorcy	5	7	12	5	0	0	0	7	43
Bierni zawodowo									
Renciści i emeryci	6	8	7	7	3	2	3	1	372
Uczniowie i studenci	0	0	13	6	25	0	0	6	16
Bezrobotni	15	4	2	7	3	0	2	5	101
Gospodynie domowe i inni	17	5	4	12	1	0	0	6	77
Dochody na jedną osobę									
Poniżej 500 tys. zł	17	7	1	11	2	0	0	4	81
500 tys. - 999 tys.	11	6	3	7	2	1	2	3	345
1000 tys. - 1499 tys.	10	8	7	7	3	1	1	2	304
1500 tys. - 1999 tys.	7	10	7	4	5	1	3	2	163
2000 tys. i powyżej	4	4	17	3	6	1	0	2	176
Ocena własnych war. mater.									
Złe	13	5	5	8	3	1	2	3	549
Średnie	7	9	8	5	4	1	1	2	434
Dobre	4	5	12	4	4	0	1	4	112
Stosunek do wiary									
Katolik	10	7	7	6	3	1	2	3	1043
Wyznawca innej religii	6	11	6	11	0	0	0	0	18
Niewierzący	0	10	13	10	6	0	0	0	31
Ocena kier. rozw. syt. w kraju									
Dobry kierunek	7	4	9	6	4	2	2	4	257
Zły kierunek	11	7	5	7	3	1	1	2	595
Trudno powiedzieć	9	9	9	5	2	1	2	3	242

(Respondenci mogli wskazać więcej niż 1 odpowiedź)